

Sistem trgovine emisijama **EU** (EU ETS) predstavlja sredstvo za **smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte iz industrijskog sektora na ekonomski efikasan način.**

Prvi i najveći međunarodni sistem trgovine emisijama gasova sa efektom staklene bašte, **EU ETS** uključuje više od **11000 postrojenja** za proizvodnju električne energije i industrijskih postrojenja u 31 državi i trenutno pokriva oko 45% emisija gasova sa efektom staklene bašte EU.

EU ETS funkcioniše po principu **‘cap and trade’**. ‘Cap’, ili ograničenje, predstavlja ukupnu količinu određenih gasova sa efektom staklene bašte koja može biti emitovana od strane fabrika, elektrana i drugih postrojenja u okviru sistema. Vrednost “cap” se tokom vremena smanjuje što vodi i smanjenju emisija. U okviru “cap”-a, kompanije dobijaju ili kupuju emisije jedinice sa kojima mogu da trguju među sobom shodno potrebama.

Takođe, u mogućnosti su da na međunarodnom tržištu kupe ograničeni broj kredita koji proističu iz projekata koji doprinose smanjenju emisija širom sveta. Ograničenje ukupnog broja emisijama jedinica koje su dostupne na tržištu osigurava njihovu vrednost. Na kraju godine, postrojenja moraju da osiguraju **dovoljno emisijama jedinica** kako bi pokrili njihove ukupne godišnje emisije gasova sa efektom staklene bašte. U suprotnom nameću se oštre kaznene odredbe. U slučaju da kompanija uspešno smanji godišnje emisije, ima pravo da zadrži višak emisijama jedinica koje se mogu iskoristiti za podmirivanje budućih potreba ili za prodaju drugim kompanijama. Fleksibilnost koju omogućava trgovina odnosi se na činjenicu da se emisije smanjuju u slučaju kada je taj trošak smanjenja isplativiji.

Shodno podacima EU komisije, emisije iz sektora koji su obuhvaćeni EU ETS sistemom, do 2020. godine biće za **21%** niže u odnosu na 2005. godinu, a do 2030. godine predloženo je smanjenje od **43%**.

Gasovi i sektori uključeni u sistem

Ugljen dioksid (**CO₂**) poreklom iz proizvodnje električne i toplotne energije, industrijskog sektora koji u većem obimu koristi energiju, poput rafinerija, čeličana i proizvodnje gvožđa, aluminijuma, metala, cementa, kreča, stakla, keramike, pulpe, papira, kartona, kiselina i organskih materija, sektora vazdušnog saobraćaja

Azot suboksid (**N₂O**) iz proizvodnje azotne, adipinske, gliokolne i glioksilne kiseline

Perfluorokarbonati (PFCs) iz proizvodnje aluminijuma

Dok trgovina emisijama jedinicama ima potencijal da obuhvati mnoge sektore i gasove sa efektom staklene bašte, fokus EU ETS je na onim emisijama za koje može da se obavlja

monitoring, izveštavanje i verifikacija. Učešće u **EU ETS** je obavezujuće za kompanije koje rade u navedenim sektorima, premda su u nekim sektorima obuhvaćena samo postrojenja određene veličine. Vlade mogu da donesu odluku o isključenju nekih manjih postrojenja iz sistema, u slučaju kada postoje fiskalne i druge mere koje omogućavaju smanjenje emisija za ekvivalentan iznos.

Faze u razvoju EU ETS

2003: Usvajanje EU ETS direktive

2005 - 2007: prvi period trgovine (pilot period)

2008 - 2012: drugi period trgovine (Kyoto period)

Plan Nacionalne alokacije

uvođenje besplatnih alokacija

2013 - 2020: treći period trgovine

uvođenje aukcija

2021 - 2027: četvrti period trgovine

Treći period trgovine

EU ETS se trenutno nalazi u trećem periodu trgovine koji važi za period 2013 - 2020.

godina, koji je značajno unapređen u odnosu na prvi i drugi period. Ključne razlike odnose se na:

Jedinstveno ograničenje emisija na nivou cele EU zamenjuje prethodne nacionalne granične vrednosti;

Aukcije su postale osnovni metod za alokaciju emisionih jedinica za emisije. U 2013. godini više od 40% emisionih jedinica je bilo predmet aukcija i taj udeo postepeno raste svake godine;

Za one emisije jedinice koje su alocirane besplatno, primenjuju se usaglašena pravila alokacije zasnovana na ambicioznim ciljevima emisija na nivou čitave EU;

Uključeni su dodatni gasovi;

300 miliona emisionih jedinica je ostavljeno u vidu rezervi za nove članice a radi finansiranja novih inovativnih tehnologija u oblasti obnovljive energije, kao i u oblasti hvatanja i skladištenja ugljenika kroz tzv. **“NER 300 programme”**.

Uspostavljanjem cene ugljenika, a samim tim i dodeljivanjem finansijske vrednosti svakoj toni sačuvanih emisija, EU ETS doprineo je da se pitanje klimatskih promena uključi u finansijske planove kompanija. Dovoljno visoka cena ugljenika takođe doprinosi promovisanju investicija u čistije tehnologije sa niskim emisijama ugljenika.

Sistem trgovine emisijama u R Srbiji

U kontekstu pristupanja R [Srbije](#) Evropskoj uniji, kao i u cilju obezbeđivanja podrške za

implementaciju same Direktive, pokrenut je Twinning projekat za uspostavljanje sistema za monitoring, izveštavanje i verifikaciju neophodnog za uspešnu implementaciju EU sistema trgovine emisijama. Projekat ima za cilj da unapredi transpoziciju i implementaciju po pitanju uspostavljanja EU sistema za trgovinu emisijama (EU ETS) u R Srbiji.

Kao deo projekta, pripremljena je internet prezentacija ETS-Serbia.info, u cilju uključivanja organizacija civilnog društva u uspostavljanje [EU ETS](#) sistema u Srbiji, kao i radi **unapređenja svesti o predstojećim obavezama u sektoru energetike i industrije.**

Izvor: [Klimatske promene](#)